

מצטמק ורע לו:

ביה בתבשיל הלפת בשרא, מצטמק ורע לו הוא.

וכי אית ביה בשרא, נמי לא אמרן שהוא מצטמק ויפה לו אלא בזמן דלא קבעי לה לאורחין, אבל אם קבעי לה לאורחין, הרי התבשיל נחשב מצטמק ורע לו, כיון שצריך לת לאורחין חתיכות חשובות, ואין דרך כבוד לתת לפנייהם תבשיל מצומק שהבשר לא ניכר בו.⁽⁵⁴⁾

כל תבשיל דאית ביה מיהא – קמח, הרי הוא מצטמק ורע לו, לבר, חוץ מתבשיל דליפתא – לפת, דאף על גב דאית ביה מיהא קמח, מצטמק ויפה לו הוא.

והני מילי דאמרינן שתבשיל הלפת נחשב כמצטמק ויפה לו, בזמן דאית ביה בשרא, ששומן הבשר מרכך את הלפת. אבל אם לית

זרכו תלוי במנהג המקום וכדאמר מר עוקבא ממישן לרב אשי.

ד. הרא"ש [א וכו' בתוספותין] הביא בשם רבינו חננאל שלא הכריע באינו מבושל כל זרכו האם ההלכה כחנניא או כרבנן, אבל בתבשיל המבושל כל זרכו פסק כרב שמואל בר יהודה אמר רבי יוחנן שמותר להשהותו על כירה שאינה גרופה, שכן הלכה כרבי יוחנן לגבי רב ושמואל, וכן מר עוקבא ממישן אמר שאנן נעביד כרבי יוחנן, וכן רב נחמן בר יצחק התיר לשהות במצטמק ויפה לו.

בשו"ע [רנג א] הביא המחבר תחילה את שיטת הפוסקים כרבנן, ואחר כך את הפוסקים כחנניא, וכתב הרמ"א שנהגו להקל כחנניא, וכמבואר ברא"ש שמפני שישאל אדוקין במצות עונג שבת הנח להם. וכתב הבאור הלכה [ד"ה ונהגו] שמדבריו משמע שלכתחילה טוב להזהר שלא להשהות על כירה שאינה גרופה ורק במקום צורך יש להקל. ועי' חזון איש.

54. נמצא, שבתבשיל עם קמח סתמא הוא מצטמק ורע לו, חוץ מתבשיל לפת עם בשר בזמן שאינו צריך לאורחים שהוא מצטמק ויפה לו. ומבואר שאפילו אם התבשיל מצד עצמו משתבח בציימוקו מכל מקום אם אינו ראוי לאורחים הוא נקרא מצטמק ורע לו. ובשער

וכתב הר"ן דמשמע מדבריו שבין כך ובין כך מותר להשהות.

ו. רב נחמן – מצטמק ורע לו מותר מצטמק ויפה לו אסור. וכתב הרשב"א שהוא רב נחמן בר יעקב, שכן רב נחמן בר יצחק התיר לשהות וכפי שהעיד רב יוסף. והרא"ש נקט שהוא רב נחמן בר יצחק ואליבא דרב ושמואל ולא סבר כמותם, וכ"כ הר"ן והתוס' רי"ד. אבל לפי הצד שהספק הוא אליבא דחנניא אי אפשר לפרש את רב נחמן כרב ושמואל דסברו כרבנן.

לענין הלכה מצינו כמה דעות בראשונים.

א. הרי"ף פסק כרבנן, וכרב ושמואל, ואסור להשהות על כירה שאינה גרופה מצטמק ויפה לו, אבל מצטמק ורע לו מותר. ועי"ש שהביא כמה ראיות לדבריו, והר"ן והרמב"ן ציינו שכן מוכח מסיום הגמרא אמר רב נחמן מצטמק ויפה לו אסור מצטמק ורע לו מותר. וכך היא שיטת הרמב"ם [ג ד] ועוד ראשונים הובאו בב"י [רנג א א].

ב. רש"י ותוס' פסקו כחנניא, וכן פסקו רב האי גאון והרשב"א ועוד ראשונים [עי' בב"י שם].

ג. בעל המאור פסק כחנניא רק בתבשיל שהוא כמאכל בן דרוסאי ומצטמק ורע לו, אבל מצטמק ויפה לו אסור. ואם הוא מבושל כל